

РЕЗЮМЕ

Е. В. Березовская. Индивидуальный подход как условие усовершенствования исполнительской деятельности студента-пианиста.

В статье рассмотрены профессиональные вопросы относительно важности развития индивидуального творчества личности, её индивидуальных особенностей в музыкальном искусстве. Охарактеризовано такие понятия, как: «индивидуальность», «творческая личность», «индивидуальные особенности» и необходимость их синтеза в художественной области образования. Определена суть музыкально-исполнительской деятельности. Обосновывается необходимость индивидуального подхода в исполнительской деятельности студентов и его обеспечение на пути формирования исполнительского совершенства пианиста.

Ключевые слова: индивидуальный подход, личность, творческие способности, исполнительская деятельность.

SUMMARY

O. Berezovska. The individual approach as a necessary condition in performing activity of the student-pianist.

Considered purely professional issues concerning the importance of individual creative personality, his individual characteristics in music. Characterized by terms such as: «individuality», «creative personality», «personality» and the need for synthesis in the art of education. Musical performance is determined by the essence of music and performing activities. Reveals the necessity of individual approach to music and performing activities of students and providing positive step for performing excellence pianist.

Key words: individual approach, creativity, personality, individual characteristics, work of performance.

УДК 786.8 (477)

А.І. Душний, А.В. Боженський

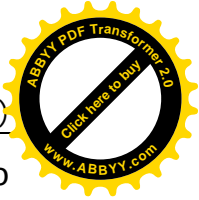
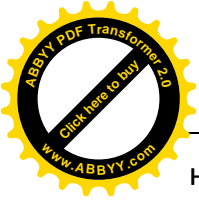
Дрогобицький державний педагогічний
університет ім. І.Франка

БАЯННО-ОРКЕСТРОВА ТВОРЧІСТЬ АНАТОЛІЯ ОНУФРІЄНКА В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ОРИГІНАЛЬНОГО РЕПЕРТУАРУ ДЛЯ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В УКРАЇНІ

У статті розглядається композиторське компонування музики для баяна, ансамблю баяністів та оркестру народних інструментів Заслуженого діяча мистецтв України, професора Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка Анатолія Васильовича Онуфрієнка.

Ключові слова: творчість, композитор, баян, ансамбль, оркестр народних інструментів, диригент, Львівська баянна школа.

Постановка проблеми. Процес інтенсивного розвитку композиторських традицій «народників», який пов'язаний з прагненням до самоствердження народних інструментів в колі академічних інструментів, широке суспільне функціонування народно-інструментального виконавства та його проблеми свідчать про актуальність цього мистецтва для наукових розвідок. Дослідження проблеми регіональних шкіл, творчого доробку композиторів,

науково- та навчально-методичного забезпечення за останні роки набуло широкого розмаху серед низки науковців України М. Булди, М. Давидова, А. Душного, В. Зайця, Є. Іванова, В. Князева, Р. Кундиса, О. Кужелева, Б. Пица, Л. Пасічняк, А. Семешка, А. Светова, А. Сташевського, О. Трофимчука, В. Шафети, тощо. Проте діяльність регіональних виконавських шкіл, яка є невід'ємною складовою частиною цілісного процесу розвитку народно-інструментального мистецтва, незважаючи на їх суттєві творчі здобутки, до цього часу не одержала належного наукового обґрунтування та висвітлення.

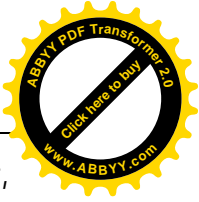
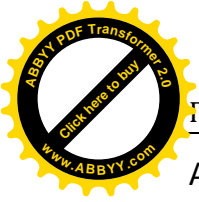
Аналіз актуальних досліджень. Історія української музики для народних інструментів сьогодні активно досліджується вітчизняних музикознавцями (М. Давидовим, А. Душним, Д. Кужелевим, Є. Івановим, М. Імханицьким, А. Семешком, А. Сташевським). За останні роки захищено ціла низка кандидатських дисертацій, зокрема – по бандурі (І. Дмитрук, Л. Мандзюк, Н. Морозевич, І. Панасюк, М. Семенюк тощо), по баяну (Р. Безугла, М. Булда, А. Гончаров, С. Калмиков, С. Карась, Д. Кужелев, А. Сташевський, Л. Черноіваненко, І. Єргієв тощо), цимбали (Т. Баран), гітара (В. Сидоренко), оркестрах та ансамблях народних інструментів (В. Дейнега, Л. Пасічняк, О. Трофимчук), які науково обґрунтовують Українську школу народно-інструментального мистецтва у всіх її амплуа.

Щодо Львівської школи баянного виконавства, то дослідження проводяться порівняно недавно (з 2005 року). Проблемам становлення, розвитку та пропаганди Львівської баянної школи було присвячено низку наукових конференцій¹, організованих групою ентузіастів², які поставили собі на меті – відродити усі жанрові аспекти школи. У цих заходах піднімалися питання відносно поняття «Львівська баянна школа», аналізувались творчі портрети видатних представників та засновників, колективів, окремих виконавців, наукове та навчально-методичне напрацювання. Проблемам композиторської творчості для народних інструментів була присвячена науково-практична конференція «Творчість композиторів України для народних інструментів», проведена 10 квітня 2006 року на базі ЛДМА імені М. Лисенка. Підвищена актуальність цієї теми зумовлена необхідністю нового композиторського бачення вітчизняного виконавства як явища національної культури, з притаманною їй неповторністю творчого обличчя та унікальністю традицій.

Оригінальне репертуарне забезпечення композиторської династії Львівської баянної школи активно досліджує низка науковців (М. Булда,

¹«Львівська баянна школа та її видатні представники» (2005, Старий Самбір; 2006, Львів); «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини» (2005, Львів); «Творчість композиторів України для народних інструментів» (2006, Львів); «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» (2007, 2009, 2010, Дрогобич); «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (2008, 2009, 2010, Дрогобич); «Українське музикознавство в контексті Болонського процесу» (2010, Львів).

² А. Душним, С. Карасем, Б. Пицем.

А. Душний, С. Карась, Д. Кужелев, В. Князев, Р. Кундис, Б. Пиц, І. Фрайт, А. Славич, Ю. Чумак, А. Шамігов, В. Шафета та інші). Їхні наукові розвідки торкаються композиторського доробку А. Батршина, В. Балика, В. Власова, М. Корчинського, Е. Мантулева, С. Максимова, А. Оберюхтіна, Я. Олексіва, В. Салія, Р. Стахніва, Ю. Чумака, В. Чумака, В. Шлюбика та інших.

Серед цієї когорти композиторів постає ім'я Заслуженого діяча мистецтв України, професора Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка Анатолія Васильовича Онуфрієнка (1935–1997), внесок якого є чи найбільшим за об'ємом та різноплановістю.

Мета статті – висвітлити композиторське напрацювання для баяна та оркестру народних інструментів одного із корифеїв Львівської баянної школи Анатолія Васильовича Онуфрієнка.

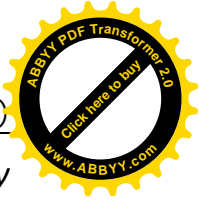
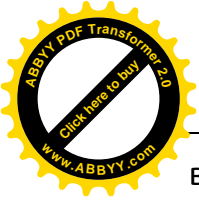
Виклад основного матеріалу. В академічному виконавстві постать педагога завжди посідала особливе місце, нерідко уособлюючи собою сформовану високопрофесійну школу. Саме педагог, від природи щедро наділений різносторонніми талантами, своєю цілеспрямованою діяльністю акумулює механізми системи, де «структурується індивідуально-практичне в загальнотеоретичне з поверненням до виконавської практики у вигляді загального методу навчання...» [4, 50]. І справді, все, що робить у своєму професійному житті педагог, має дидактичний сенс, все, чим він займається – стратегічну мету. Тому не дивно, що завершивши своє буття на землі, він продовжує спілкуватися з нами не лише через налагоджений комунікативний «зв'язок», але й свідомо закладені настановчі синтаґми (термін Є. Назайкінського)¹ – написані ним оригінальні твори.

Висловлені сентенції повною мірою стосуються Анатолія Васильовича Онуфрієнка – непересічної особистості в історії Львівської баянної педагогіки. Його постать – це ідеал для наслідування, адже А. Онуфрієнко, як педагог возив студентів на конкурси, як науковець – буквально форсував питання формування високопрофесійних кадрів, паралельно працював над навчальними посібниками, брав участь в журі міжнародних і всесоюзних конкурсів, слугуючи своєрідним «рекламним обличчям» національної школи народників тощо², і все це, у поєднанні із керівними посадами (проректора із навчальної роботи та завідувача кафедри народних інструментів) у Львівській консерваторії імені М. Лисенка.

Необхідно зазначити, що для А. Онуфрієнка як митця, котрий не мав композиторської освіти, компонування супроводжувалось рядом

¹Назайкинский Е. Проблемы комплексного изучения музыкального произведения / Назайкинский Е. // Музыкальное искусство и наука. Вып. 3. – М. : Музыка, 1978. – С. 9.

² Педагогічну, науково-методичну та громадську сторони діяльності А. Онуфрієнка висвітлено у відповідних доповідях на науково-практичній конференції «Львівська баянна школа та її видатні представники», що відбулась у квітні 2005 р. на базі ДМШ м. Старий Самбір (Львівська обл.).

визначальних спонук: *усвідомлення необхідності заповнення прогалин у виконавському репертуарі баяністів; застосування додаткового важеля впливу на процес утвердження народного інструментарію в культурно-художньому житті сучасного суспільства та в стінах навчальних закладів; прагнення надати своїм творам «виховних» повноважень; свідомо громадянська позиція в суспільстві* [2].

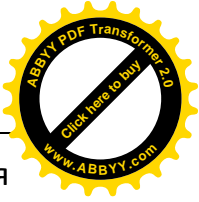
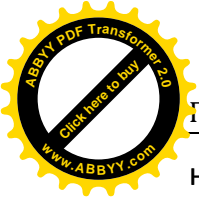
Композиторські напрацювання А. Онуфрієнка знаходили своє практичне використання у педагогічній та концертній практиках студентів консерваторії й музичних училищ. Створені переважно у 70-х рр. ХХ ст., оригінальні композиції демонструють напрочуд гармонійне і водночас професійно грамотне поєднання загальних тенденцій розвитку сучасного музичного мистецтва з авторсько-самобутньою манерою письма. За загальною стилістикою переважна більшість творів 50-70-х років відбиває романтичні риси, тому цей період в українській музиці для баяна визначається як «романтичний» (*термін А. Сташевського*) [6, 66].

Баянна творчість композитора розглядається у таких ракурсах: *репертуар для дітей; репертуар студента-баяніста; репертуар для ансамблю баяністів; перекладення для баяна.*

Основа доробку А. Онуфрієна для баяна це творчість для дітей. Адже саме початковий етап навчання гри на баяні професор вважав провідною ланкою подальшого становлення музиканта-інструменталіста, музиканта-виконавця, майбутнього носія прекрасного баянного мистецтва. Для дітей композитор створив низку етюдів, які носять навчальний характер. Зокрема: етюди-картинки пісенного характеру, які структурою нагадують форму сюїти і, крім технічних завдань, несуть художнє «навантаження»; етюди спрямовані на розвиток технічної вправності учнів на різних рівнях навчання та з різними музично-моторними задатками.

«Мініатюри» та «Ескізи» створюють ауру музиканта, який своїм вмінням доводить до слухача різні ритмічні музичні побудови. Цикл «Прелюдій» втілює багатий внутрішній світ митця. «Хороводи» та «Співанки» стилізують пісенні мелодії народної тематики, які майстерно поєднані багатоманітними виконавськими прийомами та штриховою палітрою.

Особливістю створення репертуару – література дидактичного спрямування, яка не лише засвідчила композиторське обдарування митця, але й продемонструвала узагальнення його педагогічного досвіду, методичних напрацювань, розуміння специфіки поетапного опанування технічно-виразових засобів молодими виконавцями-баяністами. Важливим аспектом його мистецької позиції у окресленій галузі є методична спрямованість, у якій А. Онуфрієнко дотримується поглядів, які характеризують музику для дітей Б. Бартока, Й.С. Баха, Р. Шумана. Кожен з

названих митців усвідомлював потребу виховання підростаючого покоління на зразках високохудожньої, національно-окресленої творчості, яка оперує усіма засобами модерного музичного мистецтва. Тобто музика для дітей розглядалась ними не лише як засіб технічного вдосконалення, але й як потужний чинник естетичного виховання, тому перед творами, написаними для музикантів-початківців обов'язково ставились і художньо-виконавські, інтерпретаторські завдання.

Власне з цієї позиції варто розглядати доробок А. Онуфрієнка як творця навчальної літератури для баяна, адже важливо було надати дидактичним творам жанрової та образної розмаїтості, до яких у ХХ столітті долучаються і стильові відмінності, завдяки чому можна повніше реалізувати потребу індивідуального підходу для мистецької реалізації творчої особистості. Будучи досвідченим педагогом з багатолітнім стажем, він звертався до цієї важливої ланки творчості, усвідомлюючи принципово нові вимоги до багаторівневої підготовки виконавця-баяніста в умовах стрімко зростаючих потреб академічного народно-інструментального виконавства. Саме тому серед композицій цієї групи представлено як мініатюри, які відрізняє доступність технічних засобів, так і масштабні віртуозні твори, які сягають рівня високотехнічних концертних п'єс.

Окреме місце відводиться сюїтам, зокрема «Маленькій сюїті № 1», котра темпераментом нагадує дитяче змагання. Завдяки довільному поєднанню п'єс у сюїті, без строгої регламентації чи закономірності, баяніст на власний розсуд може виконувати як весь цикл, так і його окремі частини. Дані ознаки вказують на педагогічне спрямування циклу.

Низка творів А. Онуфрієнка поповнили репертуар баяністів середніх та вищих навчальних закладів музично-педагогічної та виконавської підготовки, серед яких: «Варіації», «Скерцо», «Токата», «Маленька гуцульська рапсодія», «Фреска», «Сонатина», «Рапсодія».

Найбільш популярною композицією, що увійшла до репертуару численних виконавців є «Рапсодія». Складна за фактурою та сприйняттям, вона уособлює в собі поєднання східних інтонацій із токатним викладом, причому її середня вальсоподібна частина переростає у широкофактурну коду. Виконавську редакцію цього твору здійснив лауреат міжнародного конкурсу Володимир Стецун. Широкого визнання у професійних колах музикознавців композиція отримала на II-му Всесоюзного конкурсі баяністів 1984 року у Ворошиловограді (Україна), де репрезентувалась учнем професора – Ігорем Влахом.

1976 року у Львові композитор створює «Сонатину», яка є зразком дидактично-виконавського репертуару з неокласичним спрямуванням та притаманним йому розширеним трактування тональності, строгою формою як на рівні усього циклу так і на рівні окремих частин.

Будова сонатного циклу досить масштабна, проте достатньо традиційна за драматургічними функціями складових:

- 1 частина – Allegro moderato (сонатне Allegro);
2. частина – Andante cantabile (складна тричастинна);
- 3 частина - Allegro scherzando (складна тричастинна);
- 4 частина – Allegro (рондо-варіації).

«Токата»¹ здобула популярність серед виконавців завдяки особливому ефекту, створеному поєднанням прозорості та наспівності середньої частини (нагадує «Веснянку») з експресією першої та третьої частин.

Репертуар для ансамблів А. Онуфрієнко поповнює творами для дуету («Танець с полонини»², «Піонерський марш», «Маленька поема») та тріо («Співанки») баяністів. Ансамблеві композиції доповнює і «Порив», який на початковому етапі був написаний для оркестру народних інструментів, а з часом перекладений автором для двох баянів. Твір присвячений дружині Людмилі Євстахіївні.

Закономірним є зацікавлення і глибоке знання А. Онуфрієнком поліфонічних форм перекладення та транскрипцій, які він опрацював, адже у науковому доробку його наставника (М. Оберюхтіна) є праця «Виконання органних п'єс на баяні»³. Цю ж лінію продовжують і їх учні та послідовники, кандидати мистецтвознавства С. Карась⁴ та Д. Кужелев⁵, які присвятили проблемам стилістики та інтерпретації академічних форм баянного виконавства свої дисертаційні дослідження, доповнивши тим самим наукові напрацювання В. Власова, М. Давидова, А. Семешка, А. Сташевського.

Серед композицій-перекладень для баяна в доробку А. Онуфрієнка на окрему увагу заслуговує транскрипція органного циклу «Пасакалія і фуга» Хр. Кушнарьова. Над цим перекладенням А.Онуфрієнко працював у 1976 році, перебуваючи у Гагрі та Краснодарі. Твір, обраний митцем, є віртуозним зразком володіння формою та композиторською технікою, про що свідчить цікава робота автора над інтонаційним матеріалом, розгортанням драматургії, розбудовою архітектоніки твору. Композиція є прикладом синтезу рис небароко, неоромантизму та модерної композиторської мови [3].

Вагомим та масштабним доробком А. Онуфрієнка є творчість для оркестру народних інструментів. Ця ділянка творчості у порівнянні із баянною, є значно

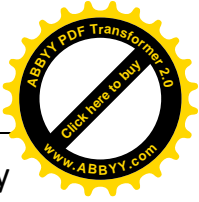
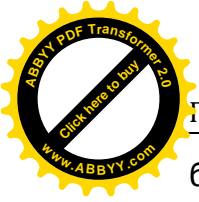
¹Даний твір був обов'язковими на I-у Всеукраїнському конкурсі виконавців на народних інструментах ім. А.Онуфрієнка (25-30.03.2007, ДДМУ ім. В.Барвінського) в номінації «баян-акордеон» у II – III категоріях.

²Обов'язковий твір на конкурсі баяністів, який проводив Дрогобицький педагогічний інститут імені Івана Франка (1972).

³Оберюхтін М. Виконання органних п'єс Й.С. Баха на баяні. – К.: Музична Україна, 1973. – 54 с.

⁴Карась С. Інтерпретація музики бароко на баяні (теоретико-виконавський аспект): Автореф. канд... мистецтв.:17.00.03 – музичне мистецтво / ЛДМА ім. Лисенка. – Львів, 2006. – 20 с.

⁵Кужелев Д. Художні тенденції розвитку академічного баяного виконавства у другій половині XX століття: Автореф. дис... канд. мист.: 17.00.01 – теорія і історія культури / КНУКіМ. – К.: КНУКіМ, 2002. – 20 с.

більш обумовлена практикою, оскільки музика композитора для оркестру народних інструментів поставала насамперед з потреб педагогічної діяльності. У цих композиціях спостерігається не лише авторська еволюція стилістики, музичної мови, гнучкість постановки методико-педагогічних завдань. Цікавим аспектом спостереження може слугувати аналіз комплектування оркестру народних інструментів, склад інструментальних груп та їх функції в оркестровій тканині, вибір виразових засобів.

До народно-оркестрової музики А. Онуфрієнко послідовно звертався протягом усього життя і саме з цього жанру розпочав своє становлення як композитор у 1959 році. Ця сторінка його творчості характеризуються неоромантичною стилістикою та установками на оркестр андреєвського домро-балалаєчного типу з провідною мелодичною функцією баянів, доповнений мінімальною групою ударних.

Оркестрова творчість А. Онуфрієнко розподіляється на: твори для баяна з оркестром («Романтична п'єса», Сюїта (фінал «Веснянки»), «Замальовки»); твори великої форми (Фантазія, Увертюра, Сюїти № 1, 2, Варіації, Симфонієтта, Рапсодія); п'єси (Елегічна поема «Пам'яті героїв», Маленька поема, Поема, «Порив», Хороводи, «Гуцульський танець», «На полонині», Танець, «Награвання», «Спогад», «Гуцульська імпровізація», «Піонерський марш», «Співанки» (слова та музика автора).

За підсумками наукових робіт студентів 1958–1959 навчального року у Львівській консерваторії відбулась науково-творча студентська конференція¹. На цьому заході А. Онуфрієно проявив себе у різному амплуа, зокрема: як інструментувальник (Гомоляка «Карпатські ескізи»); композитор (А. Онуфрієнко «Народні сценки»); диригент оркестру народних інструментів ЛДК імені М. Лисенка.

Закінчивши ВНЗ, А. Онуфрієнко систематично диригує різноманітними оркестрами, створює оригінальні твори та перекладення (інструментування, обробки). У березні 1964 року студентським оркестром народних інструментів ЛДК у межах студентської конференції² було виконано «Дві прелюдії» та «Дві мініатюри» А. Онуфрієнка³ та Етюд f-moll К. М'яскова в оркеструванні А. Онуфрієнка⁴.

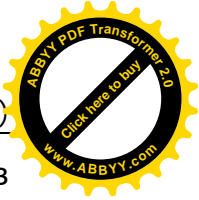
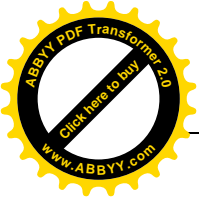
Восени (27 листопада) цього ж року відбулась презентація твору А. Онуфрієнка «Романтична п'єса для баяна з оркестром народних інструментів». Перше виконання твору відбулось під диригуванням автора, соло на баяні виконав старший викладач консерваторії, лауреат Всесвітнього фестивалю В. Воєводін.

¹Науково-творча студентська конференція (підсумки наукової роботи СНТ за 1958-59 учбовий рік) // ЛДК ім. М.Лисенка (15-19 травня 1959 року): Програма. – Львів, 1959. – 4 с.

²Студентська наукова конференція (присвячена 150-річчю з дня народження Т.Г. Шевченка) // ЛДК ім. М.Лисенка (25-28 березня 1964 р.): Програма. – Львів, 1964. – 8 с.

³ диригент, студент IV курсу С. Коб'ялко

⁴ диригент, студент V-курсу В. Рябінін

У якості диригентів студентським оркестром народних інструментів В. Воеводін та А. Онуфрієнко створили творчий тандем, який приніс значні творчі напрацювання в репертуарному та виконавському аспектах. Як зазначає старший викладач ЛДК імені М. Лисенка В. Філатов: «Керівники колективу В. Воеводін і А. Онуфрієнко поставила на меті збагатити репертуар не тільки за рахунок творів, написаних у своєрідних формах чисто народного (пісенно-танцювального) характеру, а й за рахунок кращих зразків сучасної інструментальної спадщини. Як результат, відмінний концерт оркестру, присвячений 50-річчю Радянської України. Його програма відкривалася величною увертюрою до опери «Заграва» лауреата державної премії, Заслуженого діяча мистецтв УРСР А. Й. Кос-Анатольського. Оркестр звучав монолітно, підкоряючись волі і енергії диригента А. Онуфрієнка». «Варто зазначити, – продовжує автор, – що на цьому концерті на погляд слухачів цікавими були «Чотири замальовки» А. Онуфрієнка для баяна з оркестром народних інструментів, соло на баяні В. Воеводіна» [7].

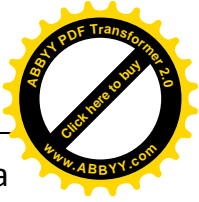
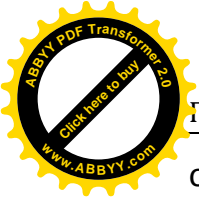
Паралельно до творчої, педагогічної та адміністративної роботи, Анатолій Васильович часто відвідував різні навчальні заклади, зокрема початкові (музичні школи). Професор був присутній на репетиціях творчих колективів, зокрема в оркестровому класі. Ним створено низку оркестрових композицій для початкових мистецьких навчальних закладів. Кореспондент газети «Львівська правда» К. Костіна зазначає: «Ось і недавно, слухаючи «Піонерський марш» у виконанні оркестру народних інструментів Львівської музичної школи № 4, я подумала про те, як характерна історія створення цього маршу для наших днів. Частим гостем юних оркестрантів став завідувач кафедри консерваторії Анатолій Васильович Онуфрієнко. Він і подарував дітям написаний спеціально для їхнього оркестру «Піонерський марш» [5].

У концерті присвяченому 40-річчю воз'єднання західноукраїнських земель із Радянською Україною у складі СРСР, у виконанні оркестру народних інструментів з успіхом було презентовано нову композицію професора А. Онуфрієнка – «Варіації»¹. У концертному залі ЛДК 17 червня 1982 року оркестром народних інструментів під керуванням А. Онуфрієнка, було виконано низку творів, серед яких авторські композиції «Елегічна поема» та «Варіації».

Низка творів А. Онуфрієнка увійшли до репертуару різних колективів, ансамблів, різноманітних оркестрів. Через кілька десятків років, на конкурсі, присвяченому його пам'яті² (Дрогобич, 2009) було відроджено «Фантазію» автора для оркестру народних інструментів. Твір презентував оркестр українських народних інструментів ЛНМА ім. М. Лисенка під

¹Козинский А. Праздник музыки // Львовская правда. – 1979. – 17 ноября.

² Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментів імені Анатолія Онуфрієнка (Дрогобич, ДДМУ ім. В.Барвінського, 2007, 2009).

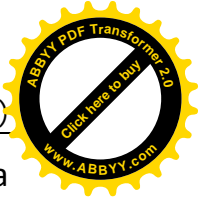
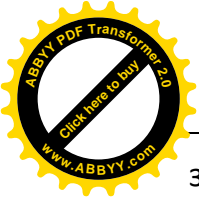
орудом його учнів В. Гарбарука та Я. Олексіва. Пам'яті А. Онуфрієнка та його оркестровій творчості, молодий львівський композитор Я. Олексів присвятив свій оркестровий твір «Українська фантазія», який одержав схвальні відгуки від низки фахівців.

Отже, перекладення та оркестрування А. Онуфрієнка, як і його оригінальні твори, охоплюють широке емоційно-образне коло. Саме тут (через атрибутику жанру) митець об'ємно демонструє свою гнучкість в переосмисленні методичних надбань академічних інструментальних культур, досвідченість в їхній адаптації до специфіки міхового інструменту (ансамблю, оркестрового складу). Залучаючи музичні зразки різних епох, стилів, національних шкіл, А. Онуфрієнко програмує їх на різний рівень виконавсько-технічної складності, прагнучи охопити всі ланки навчання і концертної практики. Це і класика («Серенада» Л. Бетховена), і романтизм («Слов'янський танець» Дворжака, «Елегійна мелодія» Гріґа), і сучасність (1 ч. симфонії № 10 Шостаковича, «Вальс» Стравинського). Окремий розділ складає музика українських авторів («Українська симфонія» Калачевського, симфонія Вербицького, «Український танець» Штогаренка, «Давно те минуло» Кос-Анатольського). Збагачуючи світогляд музиканта, перекладення А. Онуфрієнка сприяють виробленню культури звуку, оволодінню манерою виконання відповідної епохи, додають виразності в палітру міховедення та звуковидобування. Їх не помістити в межі звиклого ремісництва – настільки цікавим, уважним і художньо-обґрунтованим є підхід автора до цього жанрового пласту. Тому не дивно, що його переклади й оркестрування користуються сьогодні чималим виконавським попитом.

Переклади, транскрипції, аранжування не лише поповнили свого часу гострий брак навчальної та концертної літератури в умовах професіоналізації та академізації цілого ряду інструментів фольклорного походження. Твори великих форм та сформованих жанрів класичної інструментальної музики через переклад вплинули на процеси становлення оригінальної творчості для народних інструментів, зокрема для баяна.

Висновки. Відповідаючи професійним вимогам академічного мистецтва, музичні композиції А. Онуфрієнка слугують яскраво-самобутнім прикладом органічного розширення репертуарної скарбниці для колективів і виконавців на народних інструментах. Виваженість, раціональність, дидактичність, конкурентоздатність – далеко не вичерпний перелік якостей, котрими послуговувався митець при написанні, редагуванні, перекладенні, оркеструванні, селекціонуванні.

Баянне напрацювання композитора А. Онуфрієнка – це невід'ємна частина золотої колекції українського мистецтва, композитора, який майстерно втілював свій внутрішній світ на музичному полотні через улюблений інструмент. Оркестрова творчість митця – важлива складова виконавського репертуару колективів спеціальних музичних навчальних

закладів, написана з врахуванням специфіки виконавських проблем та особливостей колективів академічних народних інструментів.

Композитор живий, допоки його музика звучить і сприймається народом. Так і композиції Анатолія Васильовича через багато років живуть у навчальному репертуарі ВНЗ, у пам'яті його учнів та колег, передаючись із покоління в покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Душний А. Анатолій Онуфрієнко: життя присвячене музиці : [монографія] / А. Душний ; за заг. ред. Б.Пица. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 328 с.
2. Душний А. Композиторська спадщина Анатолія Онуфрієнка (методико-виконавський зріз) / А. Душний // Творчість композиторів України для народних інструментів : зб. мат. наук.-практ. конф. (Львів, 10.04.2006 року, ЛДМА імені М. Лисенка) / [ред.-упоряд. : А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2006. – С. 41–45.
3. Душний А. Методичні рекомендації по виконанню «Пассакалії та Фуги» Хр. Кушнарєва (перекладення А. Онуфрієнка) / А. Душний // Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть: зб. мат. II-ї міжн. наук.-практ. конф. (ДДМУ ім. В. Барвінського, 25.03.09, м. Дрогобич) / [ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2009. – С. 50–56.
4. Заєць В. Авторські школи в контексті розвитку традицій виконавського мистецтва / В. Заєць // Львівська баянна школа та її видатні представники (70-річчю від дня народження А. Онуфрієнка присвячується) : зб. мат. наук.-практ. конф. / [упоряд. А. Душний, С. Карась, І. Фрайт]. – Дрогобич : Коло, 2005. – С. 49–50.
5. Костина К. Подарок юным оркестрантам / К. Костина // Львовская правда. – 1978. – 15 апреля.
6. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і освіти] / А. Сташевський. – Луганськ : Поліграфресурс, 2006. – 152 с.
7. Филатов В. Играет студенческий оркестр / В. Филатов // Львовская правда. – 1968. – 7 февраля.

РЕЗЮМЕ

А. И. Душный, А. В. Божэнский. Баянно-оркестровое творчество Анатолия Онуфриенко в контексте становления оригинального репертуара для народных инструментов в Украине.

В статье рассматривается композиторское компонование музыки для баяна, ансамбля баянистов и оркестра народных инструментов заслуженного деятеля искусств Украины, профессора Львовской государственной консерватории им. Н. Лысенко Анатолия Васильевича Онуфриенко.

Ключевые слова: *творчество, композитор, баян, ансамбль, оркестр народных инструментов, дирижер, Львовская баянной школа.*

SUMMARY

A. Dushniy, A. Bozhenskyu. Bayan-orchestral works by Anatoly Onufrienko formation in the context of original repertoire for folk instruments in Ukraine.

In the article composer's arrangement of music for accordion and ensemble bayan and orchestra of folk instruments Honored Artist of Ukraine, professor of the Lviv State Conservatory n. N. Lysenko Anatoly Vasilovicha Onufrienko.

Key words: *creativity, composer, accordion, ensemble, orchestra, folk instruments, conductor, Lviv bayan school.*